

UNIVERSITAT DE BARCELONA
DIVISIÓ DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ
DEPARTAMENT DE TEORIA I HISTÒRIA DE L'EDUCACIÓ

INSTITUT NACIONAL D'EDUCACIÓ FÍSICA DE CATALUNYA
CENTRE DE BARCELONA

PROGRAMA DE DOCTORAT
“ACTIVITAT FÍSICA: ANÀLISI INTERDISCIPLINÀRIA”
Bienni 1989/91

LA INSTITUCIONALITZACIÓ DE L'ACTIVITAT
ATLÈTICA A CATALUNYA: EL CAS DE NEMESI
PONSATI

Per optar al títol de

Doctor en Filosofia i Ciències de l'Educació, Secció Ciències de l'Educació

Tesi doctoral presentada per

MIQUEL ROBERT I FERRER

DIRECTOR

DR. CONRAD VILANOU I TORRADO

Barcelona, novembre 1999

l'educació física. Per exemple, creia molt en les taules de gimnàstica sueca, expressió que ara em sembla que és desconeguda, però nosaltres practicàvem aquestes taules i jo tenia la idea que això formava part d'una Catalunya que ja no existia i que era anterior; nosaltres vivíem el Frente de Juventudes. A mi, per exemple, que no era gaire fort, em va portar a un gimnàs que es deia Vila.

Aquest era un dels primers gimnasos de Barcelona, i on el senyor Ponsati va anar fins a ser força gran.

Sí, en aquell moment hi havia la neboda, perquè el senyor Vila no el vaig arribar a conèixer mai. I aquí també em van ensenyar una cosa nova i era que el gimnàs estava lligat a una visió nova de la societat. En aquest gimnàs, com feia el senyor Ponsati, es criticava per exemple els jugadors de futbol, perquè no feien un treball d'educació física; una cosa que després he vist que s'ha rectificat. També en aquest gimnàs vaig veure que el concepte que tenien de l'educació física anava molt lligat a una institució que ara per vostès els joves ja no té el mateix sentit i que era la dutxa. Aquest element importantíssim de l'educació física anava molt lligat amb alguns dels elements bàsics de l'esport, que eren la netedat i la higiene. Aquí a Catalunya d'aquests conceptes no se'n comença a parlar fins a la meitat del segle XIX, i la dutxa és una institució poc comuna. I en això Nemesi Ponsati hi posava molt d'èmfasi, fins al punt que ens ensenyava com havíem d'eixugar-nos, perquè la dutxa tenia la funció de netejar però, si no t'eixugaves prou bé, amb la humitat podies afavorir l'aparició de fongs als peus, o per exemple mullar massa la tovallola. Per això el senyor Ponsati ens ensenyava que després de dutxar-nos calia treure'ns l'aigua amb les mans i després, un cop més secs, acabar

havia dos móns: el món dels falangistes, els del règim, que eren en Samaranch i companyia, els del Frente de Juventudes, un que es deia Juan Antonio Sánchez, que havia fet disc i que per cert no era gaire bo i que posteriorment va ser director de la residència Blume; i nosaltres, que érem una altra cosa, era un catalanisme *light* no militant, però no érem del règim, i això quedava molt clar.

Jo, que estudiava i treballava, tenia dificultats per seguir, i llavors un dia el senyor Ponsati em va cridar i em va dir: “Escolta, Lluch, tinc entès que treus molt bones notes – vaig ser premi extraordinari de final de carrera–. En atletisme no seràs mai una figura, així que concentra’t en els teus estudis”. I llavors de mica en mica, cap als vint-i-un o vint-i-dos anys, vaig anar deixant l’atletisme, perquè exigia una dedicació molt forta que realment era incompatible amb uns estudis o una vida professional; i això és el que considero bàsic del que ens va ensenyar el senyor Ponsati: l’atletisme era important, però no era el més important.

Ens havíem de portar bé, perquè llavors recordo que en l’esport, i més concretament en l’atletisme, hi havia bastant “gamberro”. Hi havia un ambient força esbojarrat i el rei dels “gamberros” era un que després ha fet televisió, que és en De la Quadra Salcedo, que, per dir-ho d’una manera fina, era bastant brusc, i això al senyor Ponsati no li agradava. Volia que sempre fóssim ben educats i, per tant, no havíem de dir paraulotes, no havíem de fumar ni beure. És a dir, una educació que anava més enllà del comportament a la pista.

Una altra cosa que no li agradava eren els diners en el món de l’esport. Sempre deia que havíem de defensar l’orgull de l’amateurisme. Per tant, creia fermament en les

Olimpíades, i no hauria aprovat la professionalització que s'ha produït des que en Samaranch és president del Comitè Olímpic. Jo reconec que també em vaig impregnar d'aquesta filosofia i, per tant, si formés part del Comitè Olímpic Internacional, afortunadament no en formo part, votaria en contra de moltes de les propostes que s'hi fan, perquè no em sembla bé que un senyor que guanya milions fent esport participi a les Olimpíades. El senyor Ponsati, però, també veia malament l'esport dels països comunistes, perquè practicaven una espècie de professionalisme camuflat. En canvi, el nostre model d'esportista era el tipus d'esportista nòrdic o txec. Per exemple, el nostre ídol era un corredor finès que es deia Paavo Nurmi.

Després, quan l'Emil Zatopek va convertir-se en el número u, tot i que era txec, com que era un atleta semiprofessional, el veiem amb horror.

Després també teníem una sèrie d'idees, diguem-ne, més generals. Per exemple que a Madrid l'esport universitari tenia molta més força que aquí, perquè aquí no hi havia gaire esport universitari. Una cosa més de Madrid d'un que es deia López Amor. Teníem la idea que allà feien les marques quan estaven sols, però quan competíem junts no les feien mai. Per exemple, aquest López Amor, que ara em sembla que és regidor del Partit Popular a l'Ajuntament de Madrid, feia unes marques en 100 m que no ens les creiem, perquè després, quan hi havia campionats, sempre quedava molt allunyat dels seus millors registres.

Vaig participar en el món esportiu, en el món universitari i en el món del Club de Natació Barcelona. Normalment entrenàvem a l'Estadi, però a vegades també anàvem al Club a banyar-nos. El senyor Ponsati hi feia un campionat que era molt significatiu i que

es deia l'Atleta Complet. Aquest campionat era una barreja de proves de natació i d'atletisme. Per tant, al Club una mica hi anàvem perquè ens preparaven per a les proves de l'Atleta Complet. Recordo que n'hi havia un que es deia Garcia que ho feia molt bé, era llançador, de disc, crec, i feia això que ara en diuen jòguing, d'anar corrent pel carrer, però que llavors no ho feia ningú i que em sembla que estudiava per aparellador. Al Club sempre hi va haver gent molt bona procedent d'arquitectura. En recordo un que es deia Donato; un altre que es deia Rodrigo, que va morir en un accident de cotxe i que era un magnífic atleta; un altre gran atleta era en Jiménez, que era impressor.

Sí, d'aquest atleta he trobat una entrevista en què parla del senyor Ponsati.

Doncs aquest noi, que corria fantàsticament, bé és una de les persones que he vist córrer amb més estil, una mica com aquella atleta que es deia Wilma Rudolph, i que a més de córrer extraordinàriament bé era una persona d'una gran educació. He de reconèixer que a l'atletisme m'he trobat amb gent molt ben educada.

Pel que fa a l'educació, vull remarcar en el meu treball l'aspecte del senyor Ponsati com a home noucentista preocupat principalment per l'educació.

Sí, podríem dir que era un anarquista blanc, igual que aquell altre home del Gimnàstic Barcelonès que es deia Pinyol, si no ho recordo malament; amb el Gimnàstic sempre hi va haver molt bona relació. Ells eren un club més popular, mentre que el Natació era una mica més universitari o elitista, però el senyor Ponsati sempre va prendre en molta consideració els del Gimnàstic i, principalment, el senyor Pinyol. Considerava que era

gent bona, no com aquests de la Secció Femenina, amb els quals a vegades havíem de coexistir. Els del Gimnàstic els consideràvem una mica com a gent d'esquerres, entès com un valor genèric i no com un concepte polític. Gent que creia en un anarquisme blanc o un republicanisme federal i que si havia votat algun cop havia votat en Macià; en canvi, per entendre's, en Ponsati més aviat hauria votat Acció Catalana, no la Lliga; això, que li agrada tant en Maragall, doncs això, Acció Catalana.

I la seva relació amb aquests estaments oficials del Frente de Juventudes, quina era? Perquè, al Natació, també hi havia gent del règim, com el mateix Samaranch.

No, no, el pes específic de Samaranch al Club era zero. Els vèiem com a gent del règim, de la situació, que era una forma més suau d'anomenar-los. I aquesta gent més endavant amb més o menys encert va veure en l'esport una forma de penetració en la societat. Un altre exemple d'aquest tipus de gent era en Platon, a qui va col·locar directament en Samaranch. En Ponsati era un home moderat, però de cap de les maneres de la situació, en absolut.

És clar, però just després de la guerra el senyor Ponsati va ser elegit president de la Federació Catalana d'Atletisme, per això no sabia quin tipus d'afinitat política tenia amb el franquisme.

Absolutament cap. A mi —que de ben jove he estat molt polititzat, i que a casa meva tant el meu pare com el meu germà eren d'una tendència podríem dir-ne catalanista d'esquerres—, si el senyor Ponsati hagués estat franquista, de cap de les maneres

m'haurien deixat fer atletisme amb ell. Al senyor Ponsati li agradava aquesta Catalunya del senyor Vergés, i com que ell no era políticament actiu, devien pensar que podien utilitzar-lo, però de cap de les maneres se'l podia considerar de la situació, i això que l'esport en determinades curses estava completament controlat pel SEU, que era el sindicat d'estudiants franquista, però en el seu grup d'entrenament sempre hi va haver un ambient obert i tolerant. Tampoc dic que fos antifranquista, però sí, tolerant i obert, que en aquells moments ja era molt. La paraula exacte que el definiria seria *afranquista*, igual que els ateus, però en política.

Creia en uns valors que eren els d'abans, els valors del senyor Vergés. Al senyor Vergés el considerava com un model d'educació i allà parlàvem de l'Institut Escola i de molts altres temes. Jo, que llavors tenia uns disset anys, allà m'hi sentia completament còmode, podia parlar amb absoluta llibertat. Me'n recordo que fins i tot havíem parlat a favor de l'Estatut i recordo el senyor Ponsati com un senyor d'una ideologia moderada.

Podríem dir que més que manifestar-se políticament amb declaracions ho feia amb l'actitud del dia a dia?

Sí. Es creava un ambient d'uns valors que evidentment no eren els valors del règim, eren allunyadíssims dels valors falangistes, que eren un horror. Després hi havia una diferència molt gran que cal posar de relleu amb els *boy scouts*, perquè els *boy scouts* de l'època, que tampoc eren de Franco, quina imatge tenien? Doncs de gent una mica diferent, a qui els agradaven els uniformes, que creien i respectaven unes formes i que feien unes activitats diferents, com jocs de pistes per la ciutat, construccions de cabanes

a la muntanya, i activitats que podríem anomenar poc reglades. En canvi, nosaltres fèiem l'atletisme oficial i perfectament reglamentat. Per exemple, recordo que em sorprenia molt que posats a fer curses d'atletisme correguessin qualsevol distància que se'ls ocorregués i en canvi no fessin els 300m, que era la distància oficial, i que després no s'interessessin per la marca que havien fet. Per nosaltres naturalment el més important era la formació humana, però les marques també eren importants. Recordo que quan feia un bon registre el senyor Ponsati em felicitava.

Podríem dir que tot era molt més objectivable.

Exacte, i comparable amb la resta de la humanitat. Els *boy scouts* es movien una mica al marge de la societat, perquè un *boy scout* no es confrontava mai amb ningú; a vegades diversos grups feien una sortida conjunta, però mai amb un esperit de comparació o de competició. En canvi, jo per exemple quan tenia diners comprava *El Mundo Deportivo* i això em permetia seguir els resultats esportius i no solament atlètics, la qual cosa em feia sentir que formava part de la comunitat esportiva, és a dir, d'una comunitat molt àmplia. En canvi, ells feien uns jocs molt peculiars, com els jocs de muntanya o els jocs de ciutat, en què no entràvem els altres. En canvi nosaltres competíem amb altres grups com el Barça o el Laietà de Mataró. Per cert que el senyor Ponsati valorava molt la gent del Laietà i especialment el que portava tota l'organització de l'atletisme i que ara no recordo com es deia.

M'imagino que a molts dels clubs de Catalunya hi havia gent emprenedora que els tirava endavant.

Sí, sí, hi havia aquest que et dic del Laietà, hi havia en Pinyol del Gimnàstic, també a Vic, a Reus, on competíem amb el Club Natació Reus Ploms, que ja és un nom ben curiós per a un club de natació, però que una mica reflectia la seva filosofia, és a dir, practicar l'esport amb sentit de l'humor. Ara bé, si es podien córrer els 800 m en 1'56" millor que en 2', i una mica aquesta també era la nostra filosofia. Per exemple, nosaltres que corríem els 600m... Recordo que el senyor Ponsati feia coses que a mi m'agradaven molt, com ara aprendre a controlar el cos, això m'ha quedat gravat per a tota la vida. Per exemple, volia que correguéssim una distància determinada en el temps que havíem establert sense mirar un sol cop el rellotge, i això encara avui dia em veuria capaç de fer-ho. Bé, el que em costaria seria córrer, però mentalitzar-me per controlar el cos encara ho podria fer. Ell em deia: "Fes tantes sèries amb aquest temps", i normalment m'equivocava com a màxim d'un segon o dos, i encara avui dia quan vaig amb amics sempre em pregunten l'hora, perquè tot i no portar-ne quasi sempre l'encerto, perquè sento el ritme del temps. Sabia perfectament el que era córrer els 800 en dos minuts i també el que era corre'ls en 1'57", i en 300 m el mateix, sabia exactament el que era fer-los en 45" i també en 42", i això és dominar el cos i això és dominar amb el cap, no amb les cames.

També recordo un altre fet significatiu de la meva relació amb el senyor Ponsati. Va ser quan els jugadors de futbol del Barça van venir a entrenar-se al vell Estadi, perquè no sé per quina raó no podien fer-ho al Camp de les Corts. Amb motiu d'aquesta coincidència el senyor Ponsati ens va donar una lliçó. Allà vam veure que els jugadors del Barça no corrien, no saltaven i molt menys llançaven. Ells, aprofitant la pista d'atletisme, van

voler practicar una mica i vam veure que jugadors internacionals de 25 o 26 anys no eren capaços de saltar 1,40 d'alçada, corrien els 100 m en 13" i eren professionals de l'esport però feien unes marques fatals. I després, per acabar d'arreglar-ho, uns nanos van posar-se darrere de la porteria de Ramallets i un xicot va tocar la pilota quan no havia de fer-ho i en Ramallets va llançar un reneç, i això al senyor Ponsati li va semblar horrorós i fins i tot va renyar-lo allà al davant de tothom. L'altra cosa que també va sorprendre el senyor Ponsati va ser que en César, que era un davanter molt conegut famós per les seves rematades de cap, saltés tan poc. Podríem dir que amb motiu d'aquesta visita el senyor Ponsati ens va donar una lliçó de comportament esportiu i de preparació física. El fet que un esportista famós renegués en públic trencava aquella visió formativa que de l'esport tenia el senyor Ponsati. L'altra idea era que l'esport era una activitat global, i nosaltres que fèiem atletisme doncs periòdicament també fèiem natació, i d'aquells temps que vaig aprendre a nedar correctament tots els estils, principalment esquena, perquè tenia problemes respiratoris i era l'estil que millor m'anava; i encara avui dia, com que per la meva feina he d'escriure molt, nedar correctament em resulta d'una gran utilitat. Després també recordo aquell gimnasta tan bo que teníem, en Blume; per cert, crec que ara torna a haver-hi un gimnasta espanyol molt bo.

Sí, en Carballo.

Exacte, ja que a la meua escola, de fet, el que hi havia eren bons gimnastes; en Blume tenia un any més que jo i anava a aquell col·legi. Aleshores, l'escola tenia un equip de gimnàstica molt bo, perquè el Gimnàs Blume era al costat de l'escola, al carrer Pàdua. Llavors, a aquest Blume, que de veritat que era una cosa excepcional, es veu que algú li

va dir que podria ser molt bo en salt de perxa i aquest algú va ser un entrenador del Laietà de Mataró, que recordo que va ser la primera persona a qui vaig sentir dir “tanca” per *valla* i “perxa” per *pértiga*, és a dir, que parlava un català molt acurat, molt millor del que es parlava al carrer, igual que el senyor Ponsati, que sempre procurava que milloréssim el nostre llenguatge; finalment, no recordo si ho va provar o no, però sí que em queda aquesta imatge del senyor Ponsati intentant que milloréssim la nostra manera de parlar. I a grans trets aquests són els meus records del senyor Ponsati, els d’un home preocupat no tan sols per la nostra formació atlètica, sinó també per la nostra formació humana.

Moltes gràcies per la seva atenció i la seva paciència.

VI. ENTREVISTA A ROBERT VERGÉS. 13-9-96

Robert Vergés és fill del pedagog Pere Vergés. Va ser director de l'Escola Garbí, on va col·laborar de manera molt estreta amb Nemesi Ponsati. Actualment presideix el Comitè Consultiu de la Generalitat de Catalunya.

Bona tarda, tal com li vaig explicar estic realitzant la meva tesi doctoral sobre la vida i l'obra del senyor Nemesi Ponsati. Estic portant a terme una sèrie d'entrevistes a persones que en algun moment van tenir-hi una estreta relació i per això volia demanar-li que em parlés dels seus records i experiències dels anys que van compartir.

Em sembla molt interessant el seu projecte de treballar investigant la vida del senyor Ponsati, perquè pertany a un grup de persones que van fer molt per al nostre país, i en el seu cas ara està una mica oblidat, en part també per la seva modèstia, que el feia defugir de qualsevol protagonisme; i amb treballs com el seu potser aconseguirem recuperar part de la gran tasca que va realitzar.

Sí, voldria reflectir com el senyor Ponsati reuneix en la seva persona les característiques del *gentleman* anglès i del corrent noucentista aplicat a l'esport.

Una de les formes de definir el senyor Ponsati era que va ser un home cívic en el sentit més ampli de la paraula. Miri, ell era amic del meu pare a través del Club de Natació Barcelona, i el meu pare m'explicava com van ser dels primers que es banyaven a l'escullera, com van formar part dels primers equips de waterpolo i com va poder

comptar amb ell quan va impulsar l'Escola del Mar a la Barceloneta, una escola oberta i participativa amb un marcat accent noucentista. Però jo també vaig tenir una estreta relació amb el senyor Ponsati i aquesta relació va començar quan, essent alcalde de la ciutat de Barcelona en Porcioles, les escoles municipals van passar una forta crisi, i hi havia la forta voluntat per part de les autoritats municipals que les escoles municipals passessin a formar part de la xarxa estatal. Llavors, juntament amb el meu pare, mestres i antics alumnes de l'Escola del Mar, ens plantegem crear una institució nova, i d'aquí va néixer l'Escola Garbí. I és en aquest projecte que conec amb més profunditat el senyor Ponsati, amb un altre amic del meu pare, el senyor Obiols. Aquests tres amics, junt amb moltes altres persones, algunes d'importants però la majoria gent senzilla, van ser els impulsors d'aquest projecte docent anomenat Escola Garbí, que es va crear per mitjà d'una associació en què hi va participar tota aquesta gent i el senyor Ponsati, que des del primer dia va col·laborar en la construcció de l'Escola i va formar part del primer Consell d'Administració que es va crear. D'aquest primer Consell el senyor Obiols en va ser president i el senyor Ponsati hi era com a conseller. I és aquí on jo vaig començar a tenir-hi una relació més estreta, i dic això perquè ja el coneixia de la seva col·laboració amb l'Escola del Mar.

Ell ja col·laborava amb l'Escola del Mar?

Sí, agafava grups de nois i se'ls emportava a entrenar a Montjuïc. Com anava dient, la col·laboració del senyor Ponsati va ser decisiva per al naixement de l'Escola Garbí, pel seu suport econòmic, ja que, malgrat no ser una persona adinerada, va invertir-hi una part del que ell en deia els seus estalvis, i també per la seva aportació pedagògica a

l'hora de dissenyar el model de pràctica esportiva que tindria l'escola. Immediatament ens vam fer molt amics perquè jo, que aleshores era molt jove, portava la direcció de l'escola i ell col·laborava amb mi no solament assessorant en la construcció de les instal·lacions esportives o marcant els criteris de participació esportiva, sinó també amb criteris de funcionament de caràcter general. Una anècdota que remarca no tan sols l'amistat que hi havia entre nosaltres, sinó també el seu tarannà humà és la que va succeir quan, exercint jo la presidència de l'escola i arran d'uns fets polítics, em detenen i passo prop d'un mes a la presó. Llavors li vaig dir: Miri, senyor Ponsati, no puc continuar exercint la presidència de l'escola, perquè ara estic fitxat políticament i això perjudicarà l'escola. Aleshores, em va dir que de cap manera hi havia de renunciar per un assumpte com aquell, que ell es faria càrrec de la presidència, donaria la cara i que jo continuaria exercint de president com havia fet fins a aquell moment. Amb tot això la nostra amistat va anar enfortint-se de tal manera que quan el meu primer fill té una meningitis greu, finalment es cura, però queda amb unes certes deficiències físiques, i és ell qui s'encarrega d'acompanyar-lo cada dia al gimnàs per tal de recuperar-se. I així va ser com jo també vaig conèixer la que llavors era la directora del Gimnàs Vila. I de mica en mica vaig anar apreciant el seu valuós criteri en qüestions de pedagogia, que puc afirmar que era un gran pedagog, però també en aspectes culturals, cívics, que el feien ser d'aquell tipus de persones modestes, però que al mateix temps assumien les seves responsabilitats en tot moment, sense dir-ho i sense explicar-ho. També puc dir que ell i molts dels seus amics a qui va arrossegar a la fundació van ser cabdals en la creació de l'Escola i així va ser fins que va morir. Llavors, la seva neboda que també havia fet natació va agafar en certa manera el relleu i va ser la responsable esportiva de l'Escola fins fa poc temps. Per tant, destacaria de la seva persona, a més de la faceta esportiva,

que ja és coneguda, aquesta capacitat de llevar-se a les sis del matí per acompanyar un xicot que ell creia que valia. Com en Cuyàs, per exemple, que podia haver arribat a ser un bon atleta. També en destacaria la faceta cultural, parlessis del tema que parlessis, al moment ja t'havia captat. I amb una concepció de l'esport absolutament no feixista; jo que sóc un home molt crític amb aquest esport tan competitiu i materialista que tenim avui dia i que podria ser obra del Dr. Goebbels, em trobava molt còmode amb la seva concepció de l'exercici físic, que jo qualificaria com a molt propera al moviment de Renovació Pedagògica.

L'Escola Garbí, quin any es va fundar?

Va ser el 1965 i tant ell com la majoria de persones que van col·laborar en la seva fundació van fer-ho amb la idea de fer país, però amb una concepció podríem dir-ne cultural. Eren veritables ciutadans.

Un altre punt on penso que el seu pare va poder influir-hi va ser en la creació dels cursets d'estiu, que de manera molt avançada el senyor Ponsati va posar en marxa als anys seixanta i que en el seu funcionament recordaven extraordinàriament les colònies que el seu pare va dirigir abans de la guerra.

Sens dubte que entre ells dos i per la gran amistat que tenien es va crear una sèrie de complicitats en molts aspectes i no parlo dels esportius únicament, sinó que parlaven i discutien de tota mena d'assumptes, des del funcionament de la biblioteca fins a

l'estructura esportiva, i repeteixo que sempre es va mantenir allunyat del model esportiu imperant en aquell moment, que era el model falangista.

Exactament, quina era la seva posició política?

La de fer país. Una mica amb l'actitud de la formigueta d'anar treballant poc a poc, però sense defallir mai. El definiria com a irreductible en la defensa dels seus principis. Però si un dia s'havia d'anar al Govern Civil, doncs el senyor Ponsati hi anava. Una mica existia la idea que al senyor Ponsati no se'l podia tocar, en part perquè deien que només es preocupava de l'esport, i suposo que això els semblava poc perillós. Per mi era una bona persona, un senyor que va fer un gran servei al país, un despertador d'il·lusions. I això que l'Estadi allà on repartia aquestes il·lusions en aquell moment pot dir-se que feia feredat.

Sí, de fet el setanta o vuitanta per cent dels atletes del Natació van passar en un moment o altre per les seves mans.

Repeteixo, però, que amb un concepte de l'esport, de convenciment, en absolut una cosa espectacular. De fet, volia demanar-li que quan acabi el seu treball me'n fes arribar una còpia, perquè em faria molta il·lusió llegir-la. Però també li volia demanar que sobretot remarqués el sentit que per ell tenia l'esport: un sentit cívic, que crec que és del que avui anem més mancats.

No es preocupi que li'n faré arribar un còpia, i moltes gràcies per la seva ajuda.

VII. ENTREVISTA A NÚRIA ANDREU. 14-5-1997

Núria Andreu va ser secretaria de l'Escola Garbí durant molts, en els quals va conèixer i col·laborar amb el senyor Ponsati.

Bona tarda, veig que ja ve preparada per l'entrevista.

Sí, ja us porto la informació que he trobat del senyor Ponsati. Tinc diverses fotografies, però ara no les porto aquí. Són en blanc i negre.

(Ensenya documents.)

Això és el començament de l'Escola Garbí, quan ell s'interessava per la gimnàstica sueca. També tinc documents dels quals després podrem fer fotocòpies i podràs veure la relació entre el senyor Vergés, en Ponsati i l'Escola Garbí.

Des de quan es coneixien?

Els es coneixien de ben joves, quan anaven junts al Club de Natació Barcelona. Jugaven a waterpolo i el senyor Ponsati feia més d'entrenador, de cap d'equip, i el senyor Vergés era un de tants que hi jugava. Eren dues persones d'àmbits molt diferents. Un del camp de la farmàcia i l'altre del camp de l'ensenyança, però tots dos tenien molts punts en comú, sobretot sobre el concepte que compartien de l'esport.

I no tan sols de l'esport de competició. Sempre ens deien: "No és de competició, és que ho han de fer". Perquè per un que arribi a primera figura, n'hi ha d'altres que no, però tots en treuen algun benefici.

És veritat que també van coincidir al Gimnàs Vila?

Sí, el senyor Ponsati tenia la farmàcia com a ofici, però la seva gran passió, el seu *hobby*, era la pedagogia.

Jo vivia a la Barceloneta i de ben petita vaig començar a anar a l'Escola del Mar. Després, quan la van bombardejar i traslladar, em vaig traslladar amb l'escola. Això era cap a l'any 38, jo tenia quatre anys i vam estar a Montjuïc fins al 47. El meu marit també anava a l'escola i era un d'aquests nens a qui el senyor Ponsati deia: "Vinga, que pugi a l'Estadi".

Però l'escola exactament on era?

Era on actualment hi ha el Museu Etnològic, i després va passar al Guinardó. O sigui, que quan van bombardejar la Barceloneta al cap d'uns mesos l'Ajuntament va donar una torre petita, jo en tinc fotografies, i allà hi vam anar unes vuit classes, màxim uns dos-cents nens, poca gent. Hi vam estar fins l'any 47 i precisament llavors l'Ajuntament estava buscant un emplaçament per a l'Escola del Mar. Però va trobar una torre al Guinardó, que és on encara està situada avui dia, i llavors va ser quan li van posar Escola del Mar, perquè el mar estava molt lluny, és clar. Ponsati agafava molts nens de l'escola i els feia pujar a l'Estadi, i aquests nens, que la majoria eren de Poble-sec, de les rondes,

de l'esquerra de l'Eixample, pujaven caminant cada dia fins a l'Estadi. Hi feien l'entrenament i cap allà un quart de deu com a màxim tornaven a ser a l'escola aprenent lliçons. I quan van començar al Guinardó també hi havia nois que se n'anaven de casa seva a l'Estadi i després de l'Estadi al Guinardó. O sigui, que els nens no tenien problemes per pujar, baixar, ho donaven tot. Hi pujaven amb vent, amb fred i amb calor. A vegades el senyor Ponsati els deia: "Va, si us espero a tal lloc us agafo un taxi", i de vegades pujaven amb taxi.

I aquí l'escola a quin any comença a funcionar?

Aquí comença l'any 1966, el curs 65-66, és a dir, al setembre de l'any 65. L'escola es va crear pensant que havia de tenir dos vessants, havia d'educar els nois i donar-los uns estudis, i sempre havia d'anar lligat a un complement d'esport. I llavors ell hi posa diners, hi posa esforços. Ell va moltes hores allà a l'escola, prepara anàlisis per al seu grup, perquè n'hi havia que venien aquí a fer de professors d'esport, i així durant un quants anys, el que passava és que eren nois que estudiaven i que quan acabaven la carrera marxaven.

És clar, donaven prioritats a la seva carrera.

Sí, els nois del senyor Ponsati, la majoria, eren nois que estudiaven, l'ajudaven quan va sortir l'INEF.

I la neboda, quan va començar a treballar aquí?

Sí, a veure. Tres anys després d'haver-se inaugurat l'escola, ja es va començar a fer la piscina, es va inaugurar i llavors ella ja va ser la professora de natació, o sigui, que a tots ens ha ensenyat a nedar.

És a dir, que tots els nens feien natació i...

Sí, tots en feien.

És clar, ara ja és moda fer natació, però l'any 67 poquíssimes instal·lacions tenien piscina.

Els nens en feien dos cops per setmana. Nedaven molt, tots els estils...

I ell venia regularment per aquí?

Sí, hi venia molt sovint. Mira, en Ponsati va morir l'any 74, o sigui que, des del 66, que es va inaugurar l'escola, fins ben bé a l'any 72-73, sempre hi venia. Es preocupava per aquesta part de la secció, volia que es mantingués, volia saber que no hi havia cap problema.

A mi una de les coses que m'ha atret del senyor Ponsati és que la seva vida es pot associar a aquelles novel·les que a través de la vida d'una persona es va veient la història d'un país, d'una generació... En aquest cas, la seva relació amb el senyor Vergés connecta amb la reforma pedagògica noucentista; després, amb la guerra, la

postguerra... O sigui que una mica he anat lligant tots els coneixements històrics pedagògics de Catalunya des de final de segle fins aquí, fins a l'Olimpíada.

Sí, hi va haver gent que va dir que a l'Estadi Olímpic li farien un homenatge, hi va haver una proposta.

També em va explicar el senyor Robert Vergés que un cop que el van detenir els franquistes, quan el van posar en llibertat li van prohibir que continués sent director de l'Escola Garbí, i el senyor Ponsati el va encobrir i va dir-li que ja figuraria ell com a director, però que ell continués exercint les funcions habituals de director.

Sí, el va ajudar. Eren gran amics. Això ho sap molt bé el fill de Vergés. El senyor Ponsati era d'aquelles persones que t'ajudaven sense esperar res a canvi. Ell, a l'escola, va posar-hi molts diners. És clar, era una escola privada, vull dir que van fer una societat anònima i després van convertir-la en fundació. Igual que la Fundació Pere Vergés, funciona la Fundació Escoles Garbí. Funciona com una entitat sense ànim de lucre, el nostre objectiu és treballar pròpiament per a l'educació.

En aquell moment m'imagino que no seria fàcil posar-ho en marxa?

Sí, i a més a més, un tipus d'escola catalana, una escola que mirava cap a Europa. Perquè nosaltres sempre hem pensat que som d'una manera, que el que volem és donar una educació als nois. No mirem si és d'aquest partit polític o del de més enllà, perquè hi ha

d'haver una tranquil·litat a l'hora d'educar els nois i que dins de la diversitat s'entenguin i visquin bé.

I, a més, que l'any 75 una escola fos mixta era problemàtic...

L'escola era mixta, però teníem classes de nens i classes de nenes i en algunes activitats es barrejaven, però ens havien arribat a dir que les nenes havien d'entrar per un lloc i els nens per una altre. Vull dir que hi havia algunes normes d'aquelles que esgarrifaven i que per sort han anat evolucionant.

Moltes de les activitats que feien els nens i les nenes junts ja es feien a l'Escola del Mar. El que passa és que si Garbí es va crear va ser perquè el senyor Vergés sempre pensava que els seus deixebles, a qui ell va estimular que estudiessin, havien de presentar-se a oposicions per tal de continuar la seva línia a l'Escola; però llavors l'Ajuntament no convocava oposicions, perquè el que volia era traspasar l'Escola a l'Estat i estalviar-se la despesa que li ocasionava. Però, és clar, els professors d'aquell moment van dir que no hi estaven d'acord i el senyor Vergés, aprofitant que un grup de deixebles seus estudiava magisteri, els va anar col·locant a llocs per tal d'anar ocupant aquestes places que no s'omplien per oposicions. Però va arribar un moment que el seu fill li va dir: "Papa, d'aquí un temps et jubilaran i llavors l'Escola s'acabarà. Si no pensem en l'Escola i la continuïtat d'aquesta, d'aquí un temps no en quedarà res". I va ser quan aleshores el senyor Ponsati juntament amb el senyor Aubiol, que també havia estat president del Club de Natació Barcelona, una persona molt important dins del Club, i juntament amb d'altres, van fer de mecenes de l'Escola. Però el senyor Ponsati era un mecenes diferent. Era gent que de bona fe que va

anar posant els diners pensant que si cobraven interessos bé, però que si no els cobraven no passava res, pensant més que res amb la continuïtat de l'obra del senyor Vergés.

Et vaig aclarint alguna cosa?

Sí, d'alguna manera tota la informació que tinc em va lligant.

Si vols, ara et faré les fotocòpies, coses de la inauguració de la piscina. Ho vaig buscar precisament ahir. Si vols fotografies...

Sí, però de fotografies ja en tinc algunes.

Això són retalls de quan va morir el senyor Ponsati... I després hi havia un gabinet mèdic, al qual en Ponsati estava molt lligat, que feia un seguiment de tots els nens de l'escola.

(Ensenya fotografies i documents i els comenta.)

Miri, en aquesta hi surto jo.

Què feies, salt d'alçada? Mira, quan jo pujava a l'Estadi per mirar què hi feien, jo i el senyor Ponsati ens coneixíem moltíssim, doncs hi havia un tal Martínez, un noi altíssim, que els seus pares eren porters de l'Escola del Bosc, que també feia alçada, d'ell sí que me'n recordo.

El que feia alçada amb mi i coneixia molt en Ponsati era en Martí Perearnau, i aquest té un article molt maco que fa d'introducció d'un llibre sobre l'atletisme que va escriure un altre dels nens del senyor Ponsati, en Joan Rius. I en aquest article Perearnau parla d'una manera molt emotiva del senyor Ponsati.

I amb qui més t'has entrevistat?

Amb en Romà Cuyàs, l'Ernest Lluch, en Robert Vergés, les germanes Ponsati, amb el senyor Castelló... Vull dir que més o menys he cobert tots els camps possibles i tots ells coincideixen en les coses bàsiques. Tots mencionen aquest interès global de Ponsati cap a ells, que no tan sols els veïés com a atletes, sinó que el seu interès envers ells anava més enllà.

Sí, quan els convidava a casa a prendre una copeta i a berenar els diumenges a la tarda...

I després els altres a qui donava feina a la farmàcia i hi feien boletes.

Sí, anava més enllà de la faceta tècnica. I això que sembla tan senzill i que ara amb la reforma educativa es vol implantar a totes les escoles, resulta que fa vuitanta anys ja hi havia gent que ho portava a la pràctica.

(Mirant fotografies.)

Nosaltres quan érem molt petites i érem a l'Escola del Mar a la rosaleta, els dimecres a la tarda feien, a Ràdio Barcelona, unes emissions de ràdio escolar que les portava el

senyor Artur Martorell i que eren per a escoles municipals; i cada dimecres hi anava una escola diferent i ens divertíem una barbaritat anant allà a explicar contes, i amb efectes especials que fèiem.

En fi, que era una aventura.

Mira, aquí tinc també un llibre del doctor Gustau Nadal amb tota la informació que va anar recollint en tots els anys que va estar al gabinet mèdic de l'Escola Garbí.

Sí, he llegit un llibre de jocs d'aquest doctor.

Gustau Nadal va fer una tesi doctoral amb tota la informació que havia recollit al centre mèdic de l'Escola Garbí, i encara avui dia, tot i que ja està jubilat, ens visita amb freqüència; per exemple, quan celebrem el Nadal nosaltres sempre el convidem.

La Generalitat després ha fet estudis sobre la població catalana, però, és clar, no és el mateix que ho faci una institució que una persona sola.

Bé, doncs espero que aquests llibres i aquestes fotografies et serveixin per al teu treball.

Si vols miraré si tenim més coses i te les faré arribar.

Sí, sí, penso que tot el que m'ha donat em serà força útil. Gràcies per tot i fins una altra.

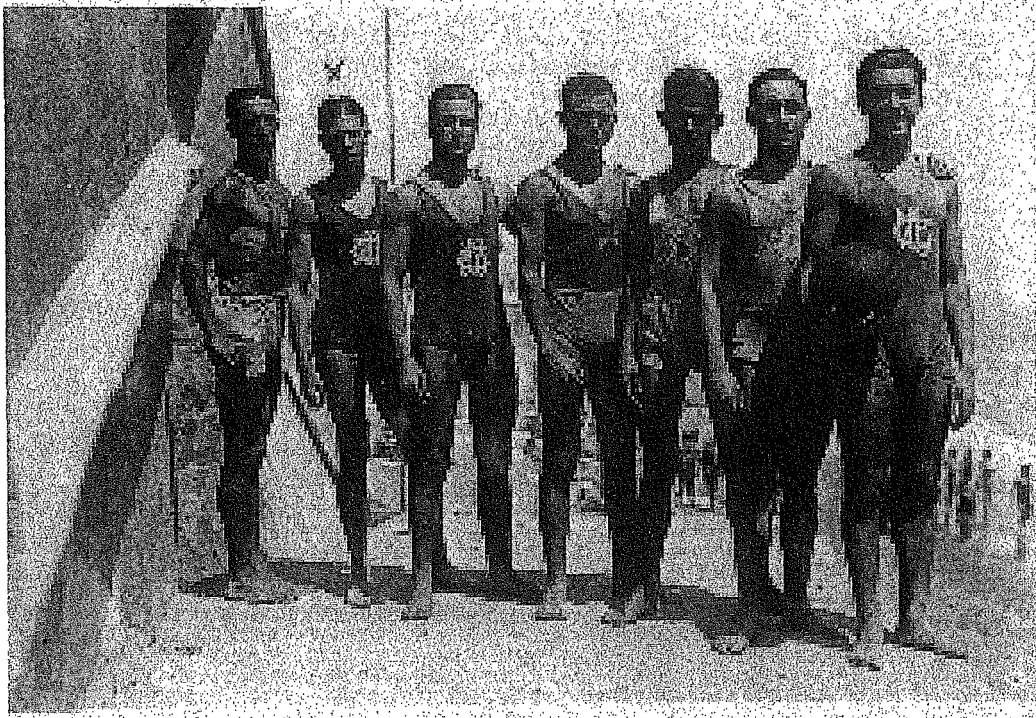
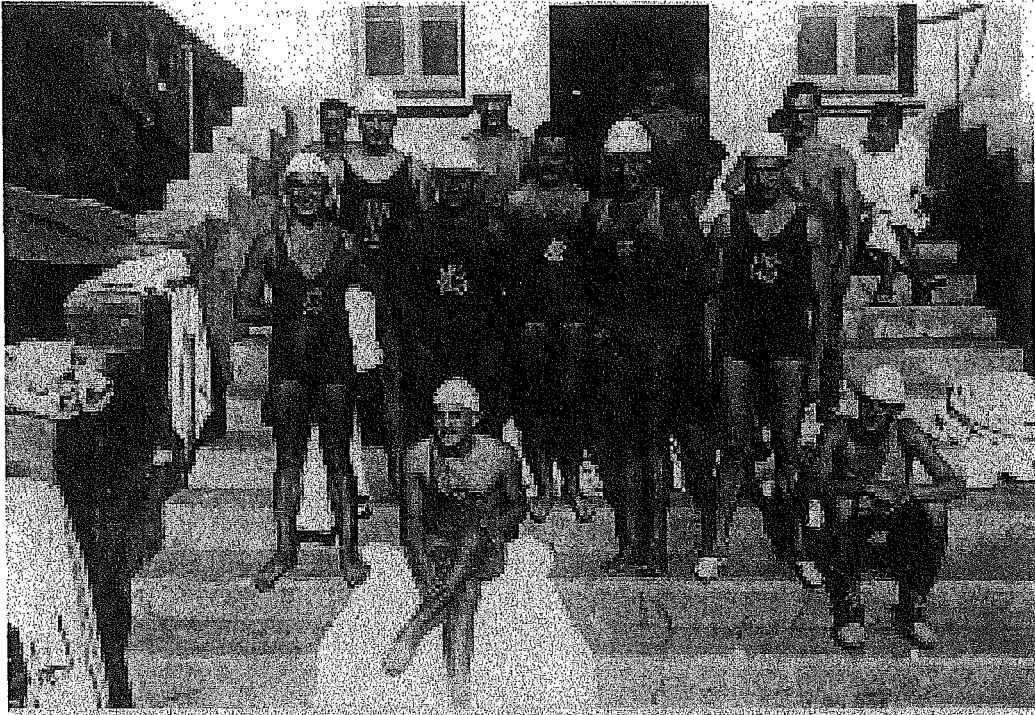
VIII. Relació d'imatges fotogràfiques

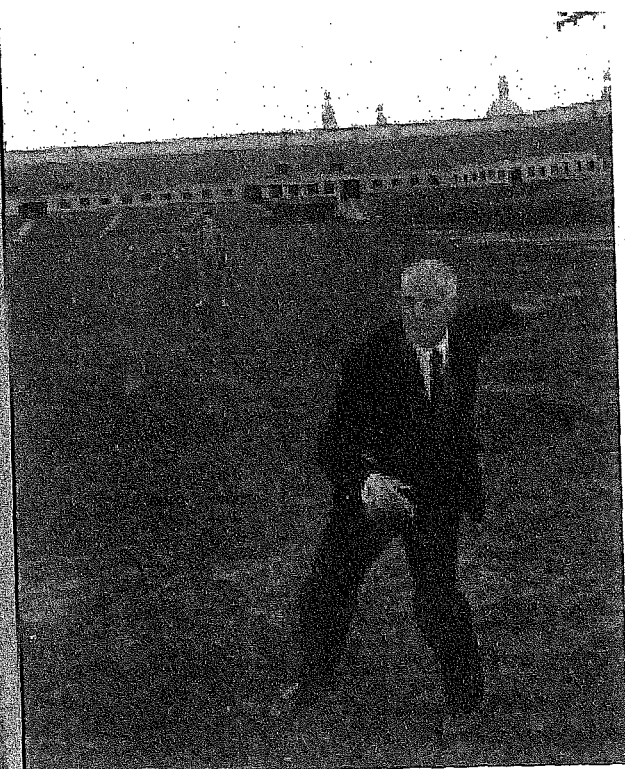
1. Imatge de la seva etapa escolar. Pàgina 344
2. Família Ponsati. Pàgina 345
3. Grup de classe al Col·legi del Carme. Pàgina 346
4. i 5. Grup de waterpolistes al Natació Barcelona als anys vint. Pàgina 347
6. i 7. Llançament de disc a l'Estadi, equipat i de carrer. Pàgina 348
8. La farmàcia de la plaça Nova. Pàgina 349
9. L'escola del mar. Pàgina 350
10. Amb el Centre Gimnàstic. Pàgina 351
11. i 12. Els cursets d'estiu dels anys seixanta. Pàgina 352
13. i 14. Els cursets d'estiu dels anys seixanta. Pàgina 353

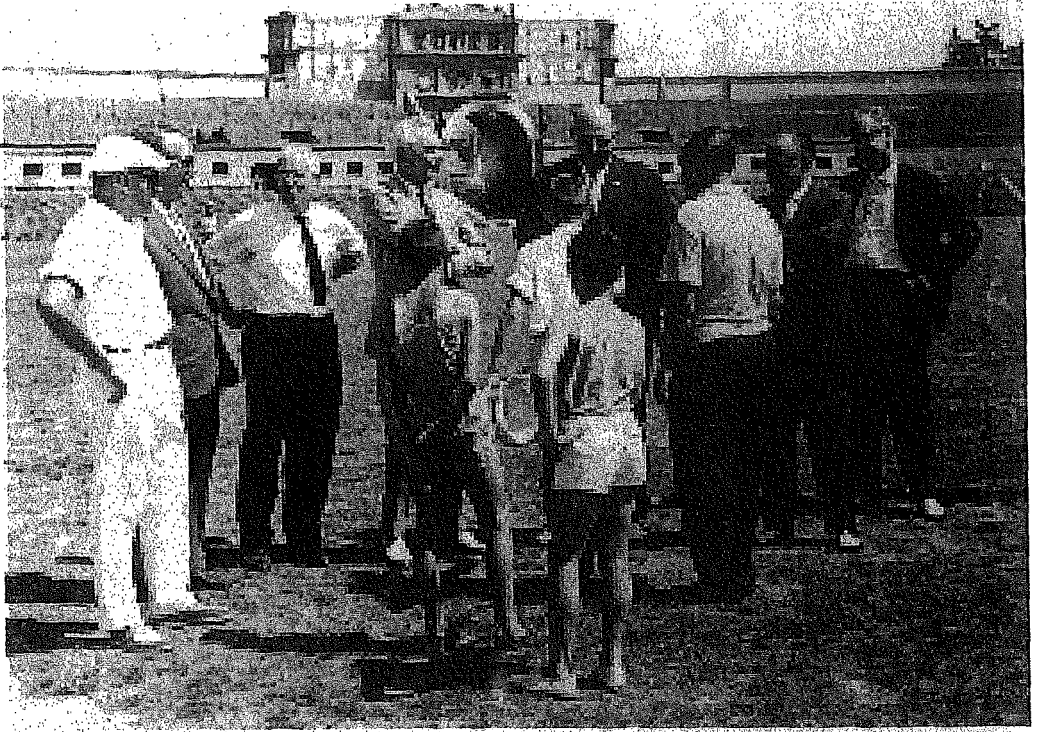

base de la tour. — la deuxie après la nuit

10. CITACIONES

10. CITACIONS

Plutarc (-50 -120) Sobre la educació de los hijos, XXIV

No és per consegüent, de cap valor no tenir cura de l'exercici físic dels cossos, sinó que enviant els nens a casa del mestre de gimnàstica, els exercitin bastant, per una part, en bé de l'agilitat dels cossos i simultàniament per una altra, per la robustesa; doncs la base d'una bona bellesa és la bona complexió dels cossos dels nens. en efecte, de la mateixa manera que durant el bon temps convé preparar les coses contra la tempestat, així durant la joventut convé dipositar, a manera de provisió, la disciplina i el seny per a la vellesa. I és necessari administrar de tal manera el treball del cos que no, pel fet de posar-se massa secs, renunciïn a tenir cura de l'educació doncs, segons Plató, "la son i el cansament són enemics de la instrucció". I per què aquestes coses? M'afanyo a dir allò que és més important de les coses dites. En efecte, s'ha d'educar els nens per als combats militars, se'ls ha d'exercitar en el llançament de dards, en el llançament de fletxes i en la cacera. Doncs "els béns dels vençuts en les batalles estan posats com apremis de combat per als vencedors". Per altra banda, la guerra no admet un estat corporal criat en forma sedentària, ans al contrari, el soldat prim habituat als combats, trenca falanges dels atletes obesos

Distribució de la “gimnástica cristiana” segons José de Letamendi

0,1 Preámbulo. Objeto y plan de exposición.-0.2 Introducción. Intención de las <<Escuelas Populares>>.- 1. Criterio(1) La educación física y moral.-2 Criterio (2). Conversión de la Gimnástica griega al Cristianismo.- 3. Criterio(3). El proceso de la conversión.- 4. Criterio (4). Propositiones básicas.- 5. Realización del plan. Principios(1) Sistemas.-6.Principios(2). Ejercicios especiales.- 7. Plano de una <<Academia popular>>:a)Reseña general. b)Reseña detallada.-8. Resumen histórico.-9 Conclusión.-10 Documentación bibliográfica.

Jose de Letamendi, Obras Completas, pag 106.

¿Será médico de verdad quien sólo conozca el cuerpo, ni preceptor de verdad quien sólo conozca el alma? No, y cien millones de veces no. En primer lugar, no existen dos educaciones, sinó una sola por ser uno solo el sujeto educando; mas como ése tiene cuerpo y alma, son dos suertes , físicos y morales, los medios que integran la educación única. En segundo lugar, yo sé por experiencia, ya un tanto dilatada, hasta qué punto manejando bien un cuerpo se levanta un espíritu, e influyendo diestramente sobre un espíritu se regenera un cuerpo; yo he visto hasta qué punto por la virtud se logra la salud, y por la salud se encamina al hombre a la virtud y partiendo de este hecho de observación y siendo otro hecho indiscutible que hoy los caracteres se hallan en extremo debilitados, como lo prueba lo general del estado valetudinario, de la falta de valor personal, de la ausencia de convicciones, de la incapacidad de creer firmemente en nada, de obedecer cordialmente a nadie y de hacer cara materialmente al error o al mal y la facilidad consiguiente en ir los hombres como manadas de carneros, ora a votar a quien <<según dicen >> es bueno, ora a doblegarse bajo el látigo de aquel de quien <<se dice>> que es fuerte, temiendo de todos lados el peligro, sin fuerza moral ni material de conjurarlo, es hora ya de pensar seriamente no sólo en el robustecimiento de los sentimientos morales por medio de la educación moral, a fin de que estos mismos sentimientos se vigoricen más y más al influjo de la esplendidez orgánica, despertando en el hombre la alegría de la salud, la paz y la serenidad de la fuerza, el valor de las inmunidad contra los elementos y, finalmente, aquella benignidad que inspira al alma el conjunto armónico de todos estos bienes físicos reunidos y que constituye el natural aperitivo para hacer más sabrosa toda virtud."

Joan Bardina a la memòria del curs 1906-1907 de l'Escola de Mestres

"La nostra primera preocupació fou la gimnàssia obligatòria pera tots, nòys y noyes. Y vam tenir la sort de trovar un tècnich tant refinat en procediments y fanatich per aquèstes còses com generós y modest en les seves pretensions pecuniàries: Jaume Vila, del carrer Xuclá.

Tot Barcelona conèix aquèll santuari de la gimnassia nòva, hont no'sfa moviment sense un profón estudi fisiològich, hont hi van dotzènes de joves y senyorètes a vigorisarse sota la direcció del qui n'es l'ánima. Allá han anat, quatre dies a la setmana, els alumnes de la nostra Escòla. Són els primers futurs mestres espanyols que fan sistemàticament gimnàssia, fentse fòrts als demás...

Els resultats han estat maravellosos. La secció de senyoretetes ha operat tot el curs d'una manera brillanta. Algunes d'elles, mig raquíques, han començat un cambi palpable en sa naturalesa. Algunes, de tendència linfática, han guanyat un 50 per cent de sanch, vigor nirviós y fòrça inicial. El desenrotlle de moltes ha sigut visible de dia en dia. A n'algunes se'ls ha hagut de moderar llur entussiasme pels exercicis físichs. La secció de nòys una còsa semblanta. Els toraxs enfonsats han anat sortint, y els membres enrobustintse.

Y lo més bonich és que'l mètstre Vila ha sabut encomâlshi als 50 futurs mestres els seus entusiasmes per la gimnàssia. Y les nòyes, fòra de lliçó, fan exercicis dels d'allá. Y els nòys, en els tallers de fusteria de la Escòla, s'han anat fent instruments y més instruments, y multipliquen, per sí sòls, les lliçons de gimnàssia. Y uns y altres, així, farán a son torn, en llurs Escòles, un seguit de catalans entussiasstes de la educació física, base de la regeneració integral nòstra."

Roger Columbié sobre la educació física utilitzada a l'Escola Moderna, de L'Escola Moderna de FERRER i GUARDIA. Vic: Eumo Editorial, 1990.

Els Jocs

El joc és indispensable als infants. Pel que fa a la seva constitució, salut i desenvolupament físic, tothom hi estarà d'acord; però passa que només prenem atenció en la quantitat de desenvolupament físic que produeixen els jocs. D'aquí ve que aquests hagin estat substituïts pel gimnàs, com un equivalent excel·lent, tot creient alguns que s'hi ha guanyat amb la substitució.

Aquestes afirmacions han estat negades per la higiene en termes absoluts. Després de la inveterada creença que el que hem d'atendre és el desenvolupament de les nostres forces físiques, ara domina també un altre concepte en el camp de la consciència científica. En aquest camp, en aquests moments, com a cosa jutjada amb autoritat, es reconeix que l'estat de plaer i el lliure desplegament de les tendències innates són factors importants, essencialíssims i predominants en la vigorització i desenvolupament de l'ésser de l'infant.

L'alegria, com afirma Spencer, «constitueix el tònic més poderós; tot accelerant la circulació de la sang, facilita millor l'acompliment de totes les funcions; contribueix a augmentar la salut quan n'hi ha, i a restablir-la quan s'ha perdut. El viu interès i l'alegria que els infants experimenten en els entreteniments són tan importants com l'exercici corporal que els acompanya. Per això la gimnàstica, que no ofereix aquests estímuls mentals resulta defectuosa...». Però, hem de dir amb el pensador al·ludit: una mica és millor que res. Si haguéssim d'escollir de quedarnos sense gimnàstica, o acceptar el gimnàs, de seguida, amb els ulls tancats, optariem pel gimnàs.

Editorial complet de la revista Natació de 1937

"El Club de Natació Barcelona actualment està controlat per un Comitè format entre els seus obrers i dependents (U.G.T.), per tal de què el Club degà de la natació, seguint la trajectòria del moment, vegi assegurat el seu funcionament en el mínim que les circumstàncies actuals permeten.

Per tal d'atendre tots els aspectes de la vida normal de l'entitat, el Comitè Executiu ha quedat format pels companys: Prudenci Sallés, Benjamí Toló i Vicenç Esquiroz.

S'ha nomenat un comitè Consultiu format pels tres esmentats companys i pels socis Felix Carol, Ferran Sanz i Buigas i Antoni Gonzalez.

Per atendre la marxa diària en tots els seus mínims detalls ha quedat constituït un Comitè Esportiu format per Joan Trigo, Vicenç Esquiroz, Jaume Solé i Emili Molinas. I un altre de Règim Intern format per Prudenci Sallés, Josep Chalé, Pere Montagut, Alvar Ibarbia, Antoni Fuentes, Josep Sorribas, Pere Aguiló, Benjamí Toló, Vicenç Esquiroz i Josep Laorden, El Comitè dirigent del CN Barcelona espera col·laboració desinteressada de tots els socis, per tal de prosseguir amb entusiasme la tasca constructiva del nostre Club.

Per tal d'assegurar la bona marxa de la nostra entitat, el Comitè Executiu d'acord amb el Comitè de Milícies Antifeixistes de la Barceloneta i dels que intervenen en la nostra zona del Port, ha disposat que la entrada dels socis en l'esmentada zona i en el Club serà per rigurosa presentació del carnet de soci degudament controlat pels segells corresponents.

També està disposat que cap soci ni nedant, ni amb patinadors s'allunyi més enllà de les boies i dels límits que senyalen la platja a disposició del club.

Es d'esperar que totes aquestes disposicions es veuran acatades, no solament per esser una disposició emanada del Comitè de Control, sinó perquè estan encaminades a vetllar per la vida social del Club i perquè aquest té, com sempre, tot l'interès posat en sotmetre's incondicionalment als interessos de la República que són, ara més que mai, els interessos de tots nosaltres."

Acta de l'Assemblea de Constitució de la Federació Catalana d'Atletisme (31 de març de 1915).

LA ASAMBLEA DE CONSTITUCIÓN

En el local de la Real Sociedad Colombófila de Cataluña, tuvo lugar el día 31, a las diez de la noche, la Asamblea de constitución de la Federación Atlética Catalana.

El señor Nogareda, que actuaba de secretario dió a conocer las adhesiones que se habían recibido, procedido, tras breves frases del Doctor Presta, a la lectura del proyecto de Estatutos. Fue aprobada la totalidad. El articulado fue discutido ampliamente, interviniendo los señores Elías i Juncosa, Sampere i Oliveras, doctor Comamala, Masferrer, Boronat, Mestres, Solé y Brufau, Pla, Balaguer y Rigol. A las observaciones hechas por estos señores contestaron los ponentes doctor Presta, Blasco y Nogareda.

Con objeto de que pudieran ponerse de acuerdo los señores delegados, antes de procederse a la designación de la Junta Directiva, suspendiéndose por unos momentos la reunión. Al redactarse ésta efectuóse la votación , cuyo escrutinio dió este resultado:

Presidente: doctor Alvaro Presta, 29 votos; don Hans Gamper, 2 votos.

La primera Junta directiva de la federación queda constituida por consiguiente, de esta manera:

Presidente: doctor Alvaro Presta.

Vicepresidente 1º: don Jose Elías y Juncosa.

Vicepresidente 2º: doctor don Carlos Comamala.

Secretario: don Manuel Nogareda.

Vicesecretario: don Alberto Maluquer.

Tesorero: don Jaime Garcia Alsina.

Contador: don Antonio Blasco y Cirera.

Article publicat per Josep Trabal sobre el mig fons (Rev. Stadium març de 1917).

El medio fondo

¿Cómo entrenarse para 800 metros?

J.E. Meredith, a quien los norteamericanos llaman familiarmente "Ted", es el rey de la distancia con 1m. 51s. Tras de él, Bolin y Zander, en Suecia, con 1m 56s.; Antilla en Finlandia, con 1m. 57s., e Hill en Inglaterra, con 1m. 54s., se disputan el segundo lugar, y entre nosotros, Prat conserva la supremacía con 2m. 4s., tiempo bastante aceptable y algo difícil de mejorar en nuestra patria.

Los 800 m y la media milla (804,65 m) son pruebas que requieren un largo entrenamiento, y aun mejor, una especialización constante, si se quiere hacer algo de notable en ellas.

El "half-miler", o corredor de media milla, como llaman en Norte América a los especialistas de la distancia, no acostumbra a ser muy pesado; posee, sin embargo, una musculatura fuerte, aunque no excesiva, gran capacidad respiratoria y una pasa fácil y larga. Donald Scott, atleta norteamericano, en quien las competencias del otro lado del Atlántico ven un futuro recordman del mundo, tiene las siguientes medidas: altura, 1,78 metros; perímetro torácico sin pectorales musculares, 1,03 metros; peso, 69,500 kilogramos; detalles que nos permiten vislumbrar una estructura fuerte dentro de un peso moderado.

El estilo en estas pruebas debe ser perfecto y el trabajo de las piernas coordinarse armónicamente con el de los brazos y del tronco, para favorecer en lo posible la rapidez del tren.

La pasa es larga y rárída, contándose el caso del italiano Lunghi, que hacía más de 2,40 metros. Sin embargo, ello no debe obsesionar a los atletas, pues ha habido "half-milers" de valor que poseían una pasa corta, pero quesuplían el defecto con una gran resistencia. Además conviene no exagerar la nota tratando de correr a grandes zancadas, porque entonces el efecto es perjudicial, ya que el atleta se fatiga más pronto y parandose en cada salto dissmiñuye la rapidez.

Un buen especialista de los 800 metros es siempre un notable sprinter y puede hacer sobre los 400 metros un buen papel. Meredith, el actual recordman, corrió el pasado verano 100 yardas en 10s.2/5, 220 yardas en 22s., 440 yardas (402,33m) en 47s.2/5, y la media milla en 1m. 52s. 1/5; tiempos que demuestran hasta la saciedad sus relevantes cualidades de sprinter.

La distancia sobre que reposa el entrenamiento de los 800 metros son los 600 metros, que permiten practicar el paso de los 800 metros sin llegar a recorrerlos por completo. Ocasionalmente, el atleta correrá 1.000 o 1.500 metros en el entrenamiento para estar seguro de su resistencia, y 200 metros para adquirir rapidez de tren.

Con los detalles precedentes, pueden los atletas formarse un cuadro de entrenamiento, o si prefieren pueden usar el que les doy a continuación, y que les recomiendo por su eficacia:

Martes. Dos o tres sprints de 60 metros. Reposo y 800 metros, corriendo con rapidez los 200 primeros metros.

Miércoles. Correr 600 metros a velocidad de carrera de 800 metros, y terminar hasta esta distancia fácilmente. Luego de un reposo, córranse 400 metros a fácil tren.

Jueves. Dos o tres sprints de 60 metros. Reposo, y luego del mismo, correr 1.000 metros: los 400 primeros a velocidad de carrera de 800 metros, y el resto con facilidad.

Viernes. Correr con rapidez 300 metros, poniendo especial atención en el salto. Reposo, y luego del mismo, correr 800 metros fácilmente.

Sábado. Dos o tres sprints de 60 metros. Reposo, y luego del mismo, 600 metros a velocidad de carrera de 800 metros.

Domingo. Carrera de 800 metros.

La respiración en esta carrera debe ser amplia, pausada y profunda, para evitar la intoxicación de la sangre por el anhídrido carbónico que causa la asfixia, fatiga los músculos, acelera los reflejos respiratorios por su acción sobre el bulbo y, en fin, da origen a un cúmulo de fenómenos que conviene evitar para favorecer el trabajo del atleta, quien ganará mucho si estudia el mecanismo respiratorio y aplica los sencillos preceptos que arriba subrayo.

La fórmula mejor para correr estas pruebas es laa de partir deprisa haciendo los primeros 400 metros muy rápidos y sosteniendo luego todo lo posible, pues la cualidad característica de esta prueba, igual que en los 400 metros, es la voluntad, que en los últimos 200 metros debe prodigarse en gran manera si la salida ha sido rápida.

Como guía que indique a nuestros atletas el camino que deben recorrer para llegar a ser unos buenos especialistas de la distancia, les ofrezco el siguiente cuadro, en que el esfuerzo encuentra la medición de su valor.

Cuadro de valores sobre 800 metros

<u>Categoría</u>	<u>Tiempo</u>	<u>Ventaja que les lleva el recordman</u>
Óptimo corredor	1m. 51s.	ninguna
Gran corredor	1m. 56s.	35 metros
Buen corredor	2m. 04s.	91 metros
Corredor mediocre	2m. 10s.	130 metros

Article publicat a la revista *Stadium* el 6 de juliol de 1918.

Los Campeonatos Nacionales

Al transcribir en nuestro numero correspondiente al dia 22 del pasado junio unos parrafos debidos a la competente pluma de Alberto Maluquer acerca de los próximos campeonatos nacionales de atletismo, hubimos de ofrecer ocuparnos nuevamente de asunto tan trascendental para el atletismo catalán e insinuamos nuestra falta de confianza en los optimismos con que finalizaba el articulista su trabajo.

Han transcurrido ya treinta de los noventa días que Maluquer señalaba como margen de tiempo hábil para los indispensables entrenamientos y durante este mes nada se ha hecho pública ni privadamente - por lo menos que nosotros sepamos- para preparar, seleccionar o designar tan solo un grupo de atletas a quienes confiar el honroso titulo de representantes de la región catalana.

No será pues a los noventa días el vencimiento, sino que antes de dos meses habremos de mandar a tierras de Castilla al equipo que sostenga el pabellón catalán, o - cosa más que probable - sucumbiremos sin lucha ante la imposibilidad de vernos ni medianamente representados, cayendo con ello en el más espantoso de los ridículos.

Porque son dos los problemas a resolver en tan corto espacio de tiempo: el de preparación y el económico.

Graves los dos en todos sus aspectos, es el primero, no obstante su importancia, de fácil resolución, pues la firme voluntad de nuestros atletas les hace capaces de realizar milagros ante la posibilidad de ser designados defensores del honor de Cataluña.

Pero el segundo, el problema económico, éste sí que, dada la actual situación de nuestro atletismo, nos parece cosa poco menos que imposible de resolver.

No creemos que pueda tomarse en serio la hipótesis de que sea la R.F.C.A. la que en su período agónico cargue con los gastos grandes o chicos que supone el envío de un equipo, aun contando con la subvención de los organizadores. Harto trabajo tiene la malaventurada Federación con preparar los campeonatos regionales que parece- parece nada más - se celebraran el próximo mes, y en procurarse balones de oxígeno para seguir respirando entre la asfixia a que la someten las nefastas luchas fratricidas.

En cuanto al auxilio que puedan prestar las entidades federadas, no es cosa que pueda ser tenida en consideración, pues basta un conocimiento superficial de la marcha económica de la mayor parte de las que cultivan el atletismo para comprender cuán poco hay que fiar en que sean ellas las encargadas de sacarnos del atolladero.

Hablen, si no por nosotros las Juntas directivas de la Sociedad Sportiva Pompeya, de la Nova Unió, del C.A.C. y de otras dos o tres más que pueden estar directamente interesadas, por tener atletas seleccionables, y nos convenceremos de la triste realidad de lo que venimos diciendo.

Y no se nos diga que cuando en ocasiones parecidas se planteo el problema, fueron unos hombres de buena voluntad, unos señores altruistas los que de su pecunio particular

costearon el viaje del equipo; porque en el presente han cambiado las cosas de tal manera y tanto se agudizó la crisis federativa, que damos por descontada la probabilidad de que aquellos benemeritos Picornell, Garcia Alsina y cuantos pudieron sentirse impulsados un día a la generosidad, estén dispuestos en esta ocasión a nuevos sacrificios.

¿Como, pues, solucionar el grave conflicto de las pesetas? ¿Quién posee la maravillosa varita mágica que ha de facilitar la no escasa cantidad necesaria para el desplazamiento de un equipo que deberá estar constituido por cinco atletas como *mínimum*?

Y cabe presumir que alguna fórmula debe haber hallado el amigo Maluquer cuando tan risueño ve el porvenir y tan optimista se nos muestra quien como él conoce, y muy a fondo por cierto, todas las cosas esas del atletismo y de la Federación.

Venga pues, y venga pronto el señor Maluquer a sacarnos de dudas y díganos su merced cuáles son esos medios con que parece contar. Y por si sus optimismos no fueron más que fruto de su imaginación, o quizá mejor, buen deseo de reanimar el moribundo cuerpo del atletismo, hable claro y propónganos soluciones prácticas, pues de lo contrario, es más que probable, que en los próximos Campeonatos nacionales el honor de Cataluña atlética quede a la altura de un sótano... según se mira para abajo.

Entrevista realitzada a Nemesi Ponsati per Lluís Santacana a la revista Natació al 1933.

– Hem demanat al nostre vicepresident Ponsati una impressió de conjunt d'aquests darrers campionats d'Espanya que tant i tant han fet enraonar. I ha començat dient:

– La lluita, poc més o menys, va ser tal com esperàvem; és a dir, va haver-n'hi, especialment, als 4x200, que és allà on hi havia la màxima incertitud dels campionats, a causa sobretot de les condicions de l'aigua i del moment no prou feliç que travessaven els nostres nedadors, ja que tots ells, en general, fan i han fet en altres ocasions temps millors. Així i tot, com veieu, s'ha guanyat aquesta cursa. Les de 1.500 i 400, tot i no tenir res de segures per a nosaltres, permetien una mica d'optimisme per part nostra.

– Aleshores, ¿com us expliqueu la desfeta dels 1.500?

– Perquè Brau i Cabrejas van desinflar-se, indisposats, com l'equip mallorquí, per l'excés de clor dissolt a l'aigua. Tothom sap que Cabrejas i Brau han efectuat abans dels campionats actuacions superiors a la de Gómez Acebo; però aquella aigua, en una cursa tan llarga i sense estar-hi acostumats, els va handicapar molt. A més, Cabrejas, que té un temperament nerviós, es va posar –es veu– fora de si, a causa del vestit i va plegar. Gómez Acebo, no obstant això, és un bon nedador, un excel·lent nedador, sense res d' excepcional; és un home molt fort, d'una voluntat magnífica i a més estava ben preparat i entrenat. Als 400 metres la victòria de Carulla, que a més a més fou el qui

decidí –es pot dir– la cursa de 4x200, fou la seva afirmació com a figura de primer rengle de la nostra natació; les seves actuacions i el seu estil foren absolutament els d'un as.

– Si heu dit que els nostres homes van fer el que podien als 4x200, comptant amb l'aigua dolça, ¿és que creieu que sols els dos o tres segons de diferència separen la classe dels dos equips?

– De cap manera, si el nostre no hagués travessat un moment de baixa forma; i ja no cal dir que ni així, tractant-se d'una altre mena d'aigua. Jo crec que en aigua, dolça també, però normal, i amb els nostres homes en una forma més adequada –Brull, per exemple n'era una mica lluny, el mateix que Sabata pel que fa als 200–, aquests han de guanyar a l'equip castellà de vuit o deu segons. A més, si tothom hagués estat en millor forma, hom hauria pogut encara utilitzar Brau o bé Cabrejas. De totes maneres, cal dir que en el seu equip era un esforç, pel poc temps que fa que a Madrid es neda. Ells han comptat, per a aquests campionats amb la base d'aquests quatre homes que són dels que es poden confiar ara per ara. Tant Gómez Acebo com Valdés, que procedeixen del nord, passant per Catalunya, amb Cunyat i amb Garcia Agosti, han format un equip d'una gran voluntat que s'ha prestat molt als entrenaments de Granados, el qual els ha sabut aprofitar magníficament, fins a fer-los fer els temps que han fet. A part d'aquests quatre homes, el més “esperança” dels quals és, segurament, Cunyat, m'ha semblat que pujaven ben inclinats els bracistes Sandford i Gardoqui.

– I el nivell mitjà esportiu, com està, doncs?

– Jo em penso que no podrà veure's ferm, cosa lògica, perquè amb el temps no es poden fer miracles, fins d'aquí dos tres anys. A com ara aquests quatre o cinc homes de primer rengle no tenen a darrere cap reserva de llur categoria, cosa, com hem dit, que em sembla el més natural.

– I l'afició?

– Si és enfocada esportivament, de primera; ara que cal vigilar que no quedi la cosa en uns banys d'estiu, que és la sensació que a mi em van donar encara les piscines de Madrid. Però estic plenament convençut que els esforços dels directius i de Granados ajudaran a derivar aquesta innegable afició latent cap a l'esport. Repeteixo una vegada més que tal com han anat de pressa les coses, fóra impossible esperar altra cosa.

– El públic com va anar?

– Força bé, molt bé; perquè cal comptar que tot el públic va anar a la piscina ben convençut, per part de la premsa d'allà, que la cosa resultaria una espècie de desfeta dels catalans, ja que ells esperaven la victòria als 1.500, 400, 4x200 i 200 braça. Ja veieu que tot i que nosaltres no lluïem pas una forma de l'altre món, les coses no van anar així; i per això mateix cal reconèixer que l'actitud del públic fou molt bona. I ara que parlem dels 200 braça he de dir que la deserció de Del Moral, per una o altra causa, va fer molt mala impressió, sobretot després de les seves marques conegudes, que àdhuc milloraven el rècord d'Espanya; va ésser, em sembla, una posició poc oportuna que va permetre les suposicions més poc favorables.

Resumint i posant les coses al seu lloc; en condicions normals de forma per part nostra i en igualtat pel que fa a la participació d'equips de clubs de segon rengle, que són els que ajuden a la puntuació, essent així que, allà, Catalunya no ha enviat més que participants que optessin als primers llocs, en general, especialment pel que fa als equips de reemplaçaments, en igualtat de condicions, repeteixo, Castella avui dia no pot batre Catalunya. I si determinades circumstàncies havien pogut fer creure una altra cosa, aquestes circumstàncies han estat també superades. Després de tot, era natural; cal reconèixer l'increment formidable de la natació a Madrid, l'esforç suprem que han portat a terme els seus nedadors i directius, i veure que ja han fet prou i més del que calia esperar; però cal reconèixer també que assolir una victòria per punts com pretenien era una miqueta fort.

Digueu, per acabar, que els directius i els organitzadors castellans van desviure's per atendre'ns. I que no ens queda més que esperar els campionats de l'any que ve, que seran a Barcelona, per a correspondre a tot el que per nosaltres han fet

Lluís Santacana

Editorial de la revista Natació en que s'explica que el club està controlat per un Comitè de treballadors de l'entitat.

El Club de Natació Barcelona actualment està controlat per un Comitè format entre els seus obrers i dependents (UGT), per tal que el Club degà de la natació, seguint la trajectòria del moment, vegi assegurat el seu funcionament en el mínim que les circumstàncies actuals permeten.

Per tal d'atendre tots els aspectes de la vida normal de l'entitat, el Comitè Executiu ha quedat format pels companys: Prudenci Sallés, Benjamí Toló i Vicenç Esquiroz.

S'ha nomenat un Comitè Consultiu format pels tres esmentats companys i pels socis Fèlix Carol, Ferran Sanz i Buigas i Antoni González.

Per atendre la marxa diària en tots els seus mínims detalls ha quedat constituït un Comitè Esportiu format per Joan Trigo, Vicenç Esquiroz, Jaume Solé i Emili Molinas. I un altre de Règim Intern format per Prudenci Sallés, Josep Chalé, Pere Montagut, Àlvar Ibarbia, Antoni Fuentes, Josep Sorribas, Pere Aguiló, Benjamí Toló, Vicenç Esquiroz i Josep Laorden. El Comitè dirigent del CNB espera la col·laboració desinteressada de tots els socis, per tal de prosseguir amb entusiasme la tasca constructiva del nostre Club.

Per tal d'assegurar la bona marxa de la nostra entitat, el Comitè Executiu d'acord amb el Comitè de Milícies Antifeixistes de la Barceloneta i dels que intervenen en la nostra zona del Port, ha disposat que la entrada dels socis en l'esmentada zona i en el Club serà per rigorosa presentació del carnet de soci degudament controlat pels segells corresponents.

També està disposat que cap soci ni nedant, ni amb patinadors s'allunyi més enllà de les boies i dels límits que senyalen la platja a disposició del Club.

Cal esperar que totes aquestes disposicions es veuran acatades, no solament per ésser una disposició emanada del Comitè de Control, sinó perquè estan encaminades a vetllar per la vida social del Club i perquè aquest té, com sempre, tot l'interès posat en sotmetre's incondicionalment als interessos de la República, que són, ara més que mai, els interessos de tots nosaltres.

Relació completa dels documents publicats per la Generalitat de Catalunya entre l'onze de maig i el dotze de juny respecta a la incorporació del Club de Natació Barcelona a la Generalitat de Catalunya

Primer document

Generalitat de Catalunya. Conselleria d'Economia. Consell d'Economia de Catalunya

La Ponència del Consell d'Economia de Catalunya, d'Interpretació del Decret de Col·lectivitzacions, amb referència a la instància que amb data 26 d'abril passat elevàreu a aquesta Conselleria d'Economia, ha dictaminat el que segueix:

Vist l'escrit presentat pel Comitè Obrer de Control del Club de Natació Barcelona, en el qual, ultra fer la història del mateix en els seus 30 anys d'existència, en els distints aspectes esportius, cultural, recreatiu i fins benèfic; protesten de la pretesa col·lectivització conjunta amb els establiments de bans, per part d'una secció del Sindicat del Transport Marítim;

Atès que el Decret de Col·lectivitzacions no es refereix pas a aquesta mena d'entitats, sinó simplement a les de caràcter industrial o mercantil;

Vist el Decret de la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya que incorpora a la mateixa l'esmentada entitat Club de Natació Barcelona;

OPINEM: Que pel seu caràcter s'ha de considerar al Club de Natació Barcelona com a no afectat pel Decret de Col·lectivitzacions, i que el règim provisional de control obrer amb què es regeix actualment és correcte, a reserva del que disposi el Conseller de Cultura del qual ha passat a dependre.

La qual cosa em plau posar-vos al vostre coneixement als efectes pertinents.

Barcelona, 19 de maig del 1937

President delegat

Josep Viadiu

Hi ha un segell on hi diu: "Consell d'Economia de Catalunya. Al Comitè Executiu del Club de Natació Barcelona. Ciutat".

Segon document

De la Conselleria de Cultura:

Considerant el Club patrimoni cultural-esportiu, i que com a tal, calia, malgrat tot, defensar-lo i alliberar-lo de tot altre destí o servei que no fossin els seus característics, la Conselleria de Cultura compregué la transcendència que tenia i decretà, pel que l'afectava, el següent:

Generalitat de Catalunya

FAIG CONSTAR: Que el conseller primer de la Generalitat de Catalunya, en data 30 d'abril darrer, a proposta del conseller de Cultura i d'acord amb el Consell, va decretar:

Article primer. És incorporat al Departament de Cultura de la Generalitat el Club de Natació Barcelona, amb tots els serveis annexes.

Article segon. És facultat el conseller de Cultura per dictar les disposicions oportunes per al compliment del present Decret i per regular la utilització dels serveis del Club de referència.

Barcelona, 11 de maig del 1937

Cap de negociat primer del Departament de Cultura

Vila

Hi ha un segell on hi diu: "Departament de Cultura. Ciutadà president del Club de Natació Barcelona."

Tercer document

Com a ampliació del Decret anterior i per tal de procedir al seu dia a l'estructuració corresponent, l'esmentada Conselleria de Cultura va cursar després la disposició següent:

Generalitat de Catalunya

FAIG CONSTAR: Que el conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, per ordre de data 21 dels corrents, va resoldre:

Els Club de Natació Barcelona, Club de Natació Atlètic, Barceloneta Amateur Club i Club de Natació Catalunya, amb tots els serveis annexos incorporats a aquest Departament, i la Federació Catalana de Natació Amateur posada sota el seu patrocini, passen a dependre del Comissariat d'Educació Física i Esports de la Generalitat, el qual proposarà a aquest Departament el Reglament que reguli el funcionament i utilització dels serveis dels esmentats clubs i la intervenció del

Departament a l'esmentada Federació.

Barcelona 24 de maig del 1937

Cap de Negociat Primer del Departament de Cultura

Vila

Hi ha un segell on hi diu: "Departament de Cultura. Club de Natació Barcelona."

Quart document

Darrerament, i com a solució definitiva a la sèrie de dificultats que per a l'accés a l'estatge social s'havien anat succeint, el Club va veure's sol·licitament atès per les Autoritats governativa i militar, que compenetrades amb la labor social i esportiva desenvolupada pels socis del Club –uns 500 defensen la causa antifeixista al front– van donar les màximes facilitats, per tal que no es repetissin casos semblants.

Del Quarter General de l'Exèrcit de l'Est:

La gestió de caràcter oficial prop de la primera Autoritat militar va merèixer la següent comunicació últimament rebuda:

Cuartel General del Ejército del Este, E.M.-Rdo S.n.º 554

Vista la petición que formula el Club de Natación Barcelona, entidad de Cultura Física y Natación, por la que solicita que se les extienda un documento o volante acreditativo manifestando que por parte de guerra no existe inconveniente para que

Visto el informe que con fecha 10 de junio emite el Comandante Principal de Artillería de la Costa de Cataluña, avalado por el coronel jefe de la Comandancia General de Artillería, por lo que manifiesta que no hay inconveniente alguno para que pueda desarrollar el citado Club de Natación Barcelona sus actividades normales de cultura física y natación, con esta fecha se autoriza el funcionamiento normal del mismo, sirviendo la presente de credencial, previos los requisitos legales correspondientes a otras autoridades competentes.

Barcelona, 12 de junio de 1937

De orden de S.E., segundo jefe de Estado Mayor

Aurelio Matilla

Hi ha un segell on hi diu. "Cuartel General del Ejército del Este. Jefe E.M. Club de Natación Barcelona.